

De ontwikkeling van de onderzoekende houding van leerkrachten basisonderwijs binnen leernetwerken

Sonja Borst-Jeurissen, Emmy Vrieling-Taunter (Open Universiteit), Iwan Wopereis (Open Universiteit), Anouke Bakx (Fontys)

Context en doelstellingen

- Een **leernetwerk** wordt gevormd door mensen die relaties met elkaar onderhouden, waarbij een gedeelde identiteit ontstaat rondom een thema waarover informatie wordt uitgewisseld, problemen worden opgelost en kennis wordt gecreëerd¹.
- Deelnemers aan leernetwerken draagt significant bij aan de professionaliteit van leraren².
- Deelnemers aan leernetwerken wordt gezien als mogelijke stimulans voor de **onderzoekende houding** wat een belangrijke eigenschap van de leraar is³.
- Iselinge Hogeschool** faciliteert leernetwerken (de Academische Werkplaats of AW) waarin leerkrachten basisonderwijs samen met lerarenopleiders, studenten en onderzoekers werken aan oplossingen voor praktijkproblemen door het uitvoeren van gezamenlijk onderzoek. **Fontys** faciliteert een leernetwerk (POINT) waarin leerkrachten basisonderwijs ondersteund worden (individueel) onderzoek te doen in de eigen praktijk.

Doelen van dit onderzoek:

- Kennmerken en stimulansen van de onderzoekende houding worden in beeld gebracht door de ontwikkeling ervan te volgen onder leerkrachten.
- Het vergelijken van de onderzoekende houding van de AW netwerken en POINT van biedt de mogelijkheid de inzichten verder te vergroten.
- Door het relatieren van de onderzoekende houding aan de sociale configuratie van de AW **netwerken** kan informatie verkregen worden ten behoeve van de facilitering van leernetwerken.

Onderzoeksvragen

Hoe ontwikkelt zich de onderzoekende houding van leerkrachten basisonderwijs die worden gefaciliteerd in het doen van onderzoek in een leernetwerk?

- Hoe ontwikkelt zich de onderzoekende houding van leerkrachten die deelnemen aan de Academische Werkplaats gedurende twee jaar?
- Welke relaties zijn zichtbaar met de sociale configuratie van het netwerk?
- Welke verschillen zijn er tussen de ontwikkeling van de onderzoekende houding van leerkrachten van de Academische Werkplaats en de leerkrachten van het netwerk van POINT?

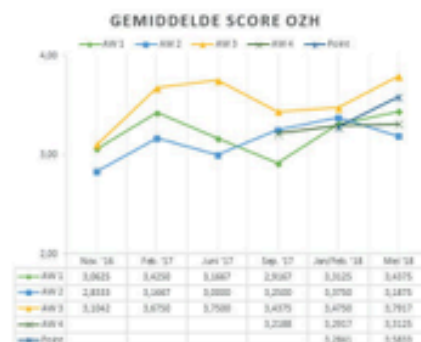
Onderzoekdesign

- De leernetwerken AW (N=23) worden gedurende twee jaar gevolgd;
- Er is zes keer de Vragenlijst Onderzoekende houding (OZH)⁴ afgenomen, leernetwerk POINT (N=11) wordt vanaf medio 2018 meegenomen in deze afnames;
- Er is vier keer de Vragenlijst Dimensies van Sociaal Leren (DSL)⁵ afgenomen;
- Alle maandenloze bijeenkomsten zijn opgenomen (audio) en getranscribeerd;
- Na iedere bijeenkomst zijn reflectievragen afgenomen;
- De transcripties en reflectieve vragen zullen worden gecodeerd n.a.v. kijkpunten van de DSL en **netwerken** van OZH;
- Interviews met stakeholders **zullen worden** afgenomen.

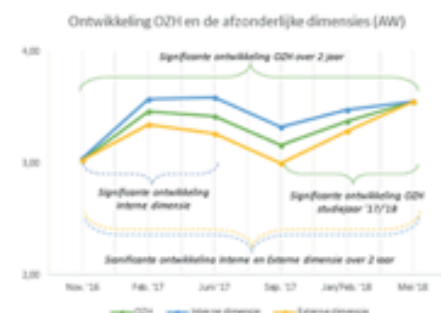
Tabel 1
Overzicht van de onderzoeksactiviteiten gedurende twee jaar

	TWEIJAARIGE MIXED-METHODS LONGITUDINAALSTUDIE	
	Studiejaar 2016/2017	Studiejaar 2017/2018
BEGIN	Start 3 AW-netwerken November '16 Afname OZH	Start 4 AW-netwerk en vervolg van activiteiten voor 3 AW-netwerken September '17 Afname OZH
MIDDELIJN	Februari '17 Afname OZH Afname DSL	Start deelname POINT (alleen OZH) Januari '18 Afname OZH (POINT) Afname DSL (AW) Februari '18 Afname OZH (AW)
EIND	Juni '17 Afname OZH Afname DSL	Mai '18 Afname OZH (AW + POINT) Afname DSL (AW) Juni '18 Interviews met leerkrachten en projectleiders (AW + POINT)

Resultaten

Figuur 1 Overzicht van de scores per afname moment onderverdeeld in de verschillende netwerken

Figuur 2 De ontwikkeling van de OZH van de AW-netwerken met hierbij significante ontwikkelmomenten aangegeven

Figuur 3 De ontwikkeling van de OZH van het POINT-netwerk met hierbij significante ontwikkelmomenten aangegeven

Toelichting bij figuren

Voorlopige resultaten van de analyses van de OZH-afnames.

- De ontwikkeling van de OZH varieert per netwerk (Figuur 1)
- De ontwikkeling gedurende twee jaar van de OZH van de AW-netwerken samen is significant (Figuur 2);
  - Ontwikkeling van de OZH binnen studiejaar 2017/2018 is significant;
  - Ontwikkeling van de Interne dimensie studiejaar 2018/2017 is significant;
  - Ontwikkeling van de Externe dimensie over twee jaar is significant;
  - Ontwikkeling van de Externe dimensie over twee jaar is significant;
- De ontwikkeling van de OZH van POINT is significant (Figuur 3);
  - De ontwikkeling van de Externe dimensie is significant;
- Verschillen tussen de metingen van de AW-netwerken samen en POINT zijn niet significant.

Conclusies

Hoe ontwikkelt zich de onderzoekende houding van leerkrachten basisonderwijs die worden gefaciliteerd in het doen van onderzoek in een leernetwerk?

- Het deelnemen aan onderzoek in netwerken heeft een positieve invloed op de onderzoekende houding van leerkrachten basisonderwijs;
- Zowel de interne dimensie gericht op reflectie, als de externe dimensie gericht op kennisselectie ontwikkelen zich, over twee jaar genomen, positief;
- De interne dimensie laat binnen het eerste jaar afzonderlijk ook een significante ontwikkeling zien en lijkt daarmee sneller te stimuleren dan de externe dimensie. Dit zal met behulp van de kwalitatieve data verder worden onderzocht.

Welke verschillen zijn er tussen de ontwikkeling van de onderzoekende houding van leerkrachten van de AW en de leerkrachten van het netwerk van POINT?

- De verschillen in werkwijze van de netwerken leidt niet tot significante verschillen in de **ontwikkeling** van de OZH;
- Zowel gezamenlijk onderzoek doen binnen een netwerk (AW) als ondersteund worden in een netwerk om individueel onderzoek te doen (POINT) zijn stimulansen voor de OZH.

Welke relaties zijn zichtbaar met de sociale configuratie van het netwerk?

- De ontwikkeling van de OZH verloopt niet lineair. Er zal onderzocht worden of dit **verband** aan veranderingen in de sociale configuratie van de netwerken. Deze analyses zijn nog in behandeling.

Stelling: Alle leerkrachten basisonderwijs moeten gefaciliteerd worden in deelname aan leernetwerken.

IselingeHogeschool
www.iselinge.nl

Fontys

Open Universiteit
www.uu.nl

1 Wopereis, I., Taunter, E., & Laar, M. (2011). Promoting and assessing value creation in communities and networks: A conceptual framework.
2 Willems, T. M., Boer, F., & Pilen, M. (2016). Fostering teacher educators' professional development on practice-based research through communities of inquiry. *Journal of Pedagogical Research*, 9(1), 85-110.
3 Meijer, M., Coban, F., Kuipers, M., Boer, F., & Vrieling, E. (2016). Exploring teachers' inquiry-based attitude. *Teaching in Higher Education*, 21(1), 84-78. doi: 10.1080/13562517.2015.1115970
4 Vrieling, E., Van den Beemt, A., & De Laet, M. (2015). *Wet* in a name: Dimensions of social learning in teacher groups. *Teachers and Teaching*, 22(3), 273-292. doi: 10.1080/13540802.2015.1058588

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met:
Sonja Borst-Jeurissen
sonjaborst80@gmail.com